

can be transmitted by various modal verbs in the English language. Therefore, it is necessary to pay attention not only to the rules of the use of certain modal verbs, but also to the previous context.

Key words: modality, subjective modality, objective modality, expressive means, modal words.

УДК 372.41:373.3.016:159.931/.936]=161.2(045)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НАВИЧОК ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ

ПОПОВИЧ Н. Ф., ГУДАЧОК Г. Ю.
Мукачівський державний університет

У наш час перед вчителями початкової школи постає одне з важливих питань – формування у молодших школярів навичок виразного читання.

Актуальність статті полягає у тому, що у шкільному віці, коли найбільш інтенсивно йде процес формування особистості, виразному читанню необхідно відводити особливу роль. Виразне читання як спосіб знайомства з художньою літературою допомагає зрозуміти, що у слова є не тільки конкретно-предметне, номінативне значення, але й внутрішній, зображувально-виражальний, образний смисл, який і спонукає до сприйняття художнього твору як явища мистецтва.

Мета дослідження – визначити особливості формування у молодших школярів навичок виразного читання.

Завдання: схарактеризувати специфіку формування в учнів початкових класів навичок виразного читання; з'ясувати проблемні питання роботи над формуванням навичок виразного читання у молодших школярів; окреслити методи і прийоми, за допомогою яких на уроках читання здійснюється формування навичок учнів виразно читати.

Методами дослідження стали аналіз і синтез наукових та методичних джерел, емпіричні методи та методи обробки та інтерпретації даних.

У результаті нашого дослідження, можемо зробити висновок, що навчання молодших школярів виразному читанню є обов'язковою частиною роботи над змістом тексту, а також є важливим шляхом удосконалення читацької навички. Успішність оволодіння цим складним умінням залежить від рівня сформованості техніки читання, розуміння прочитаного, різноманітності і систематичності проведення відповідних вправ.

Наукова новизна дослідження полягає у виявленні особливостей формування навичок виразного читання учнів початкової школи, їх вплив на успішне навчання у навчально-виховному процесі.

Практична значущість статті виявляється у тому, що у ній виокремлено найбільш ефективні методи, прийоми, види робіт з формування у молодших школярів навичок читання.

Ключові слова: уроки читання, виразне читання, художня література, художній твір, словесне мистецтво.

Постановка проблеми. У змісті сучасної початкової освіти читанню належить значна роль. Адже цей предмет є багатофункціональним. Як відомо, метою початкового курсу «Читання» є формування в учнів початкових класів першооснов читацької культури, емоційно-оцінного ставлення до змісту прочитаного, формування особистості засобами художнього слова тощо. Читання рідною мовою є потужним засобом виховного й розвивального впливу на особистість молодшого читача. Воно прилучає дітей до скарбниці духовності й культури, літературних надбань українського народу й народів світу, сприяє моральному, етичному й естетичному розвитку.

Вивченням проблем та розробкою різних питань, пов'язаних з дослідженням формування навичок читання в молодших школярів, розглядалася такими науковцями й дослідниками, як О. Савченко, О. Ісаєва, В. Куріпта, Е. Пелешок, Т. Шевчук та ін.

Актуальність статті полягає у тому, що у шкільному віці, коли найбільш інтенсивно йде процес формування особистості, виразному читанню необхідно відводити особливо важливу роль. Виразне читання як спосіб знайомства з художньою літературою допомагає молодшим школярам зрозуміти, що у слова є не тільки конкретно-предметне, номінативне значення, але

й внутрішній, зображувально-виражальний, образний смисл, який і спонукає до сприйняття художнього твору як явища мистецтва.

Об'єкти та методи дослідження. Об'єктами нашого дослідження є процес формування в учнів початкових класів навичок виразного читання, проблемні питання роботи над формуванням навичок виразного читання у молодших школярів, найбільш ефективні методи й прийоми, за допомогою яких на уроках читання здійснюється формування навичок учнів виразно читати. Методи наукового дослідження: аналіз і синтез наукових та методичних джерел, емпіричні методи та методи обробки та інтерпретації даних, спостереження за навчальним процесом, вивчення позитивного досвіду вчителів-практиків.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначити особливості формування у молодших школярів навичок виразного читання. Завдання: схарактеризувати специфіку формування в учнів початкових класів навичок виразного читання; з'ясувати проблемні питання роботи над формуванням навичок виразного читання у молодших школярів; окреслити методи і прийоми, за допомогою яких на уроках читання здійснюється формування навичок учнів виразно читати.

Результати та їх обговорення. Великого значення в реалізації завдань курсу «Читання» набувають міжпредметні зв'язки з уроками української мови. Адже читання і мова є складовими єдиної освітньої галузі.

Як зазначає О. Я. Савченко: «Важливо усвідомити, що у початковій школі формується не просто учень, який вміє читати і писати, а мовна особистість, з достатніми комунікативними можливостями, мотивацією до самостійного читання. Ця якість увінчує зусилля вдумливих учителів, батьків, бібліотекарів, які мотивують дітей до спілкування з найкращими дитячими книгами. Але в інформаційно-насиченому суспільстві розвивати інтерес до самостійного читання у дітей 8-10 років складно. Це зумовлене передусім можливістю задоволення їхніх природних пізнавальних інтересів не через читання, яке вимагає неабияких зусиль, а через перегляд телевізійних програм, комп'ютерні ігри, неформальне спілкування» [8, с. 6].

Виразне читання – один з головних етапів у вивченні художньої літератури. Це перша й основна форма конкретного, наочного осягнення багатств словесного мистецтва. Виразне читання забезпечує цілісне й емоційне сприйняття художнього твору, тому що породжує естетичне співпереживання. Враження, яке справляють на дітей майстерно відтворені читцем художні образи, викликає особисті асоціації, оживляє уяву, дає поштовх розвитку фантазії, почуття і думки.

Вчителю слід усвідомлювати, що талант читця забезпечує йому на уроці значну частину успіху. Практика доводить, що ті вчителі, які не володіють належною майстерністю виразного читання або ставляться до цієї форми вивчення літератури байдуже, не здатні повноцінно розкрити перед школярами естетичну насолоду від художнього твору, викликати в душах дітей відгомін тих почуттів, які автор намагався втілити в своє творіння.

Майстерне читання вчителем художнього твору викликає емоційний відгук учнів, розвиває їх художній смак, породжує зацікавленість цим твором. Але не менш важливим є те, що виразне читання сприяє правильному розумінню змісту твору, точному відображенню задуму автора, ідей і почуттів, втілених ним у художні образи. Таким чином, сила впливу живого слова на слухачів є очевидною.

Вміння читати не приходиться саме по собі. Цього треба навчати, а потім розвивати вміло, систематично й послідовно.

Організувати підготовку до виразного читання певного твору можна у такій послідовності:

1) Сприйняття тексту. Відчуття естетичного задоволення від прочитаного через уяву і почуття.

2) Аналіз тексту. Розмірковування над твором, відтворення в уяві створених автором картин, перечитування окремих епізодів, зіставлення своїх міркувань з висновками дослідників.

3) Визначення виконавських задач, значень засобів логіко-емоційної виразності читання; шліфування своєї манери читання.

4) Тренування в декламації. Визначення й уточнення запитань, що потребують пояснення й уточнення.

Саме за допомогою цих етапів підготовки можна кваліфіковано навчитися виразному читанню.

Якщо діти добре навчаться читати, то вони мають уміти:

- дотримуватися інтонаційного кінця речення;
- робити зупинки після фрази;
- логічно наголошувати слова;
- робити паузи (малі, великі, дуже великі).

Таким чином, тільки таке читання може бути виразним й емоційним.

Текстовою основою реалізації усіх функцій предмета читання є його зміст. Саме зміст визначає сутність предмета, найточніше відбиває соціальні запити суспільства, новації у педагогічній і психологічній науках. За роки розбудови національної системи шкільної освіти відбулися докорінні зміни у розумінні її цілей і завдань. Це зумовило принципове оновлення цілей і змісту кожного предмета. Стосовно читання у початковій школі за короткий час було створено новий зміст.

Зміст читання молодших школярів визначають на основі таких принципів:

- тематично-жанрового;
- художньо-естетичного;
- літературознавчого.

Врахування перших двох принципів є основним для відбору текстів. Тематично-жанровий принцип зумовлює відбір творів, які відповідають потребам, інтересам і пізнавальним можливостям дітей молодшого шкільного віку і водночас дозволяють ознайомити їх з різними жанровими формами.

Як відомо, одним із найважливіших показників культури усного мовлення є виразність. Інтонації, які не відповідають змісту, уповільнений темп роблять мовлення неемоційним, важким для сприйняття. А занадто швидкий темп робить висловлювання не цілком зрозумілими.

Виразне читання і висловлювання молодших школярів виявляють ступінь розуміння того, що вони читають або розповідають. Таким чином, виразність як якість мовлення й читання тісно пов'язана з мисленням. Відтак, компоненти навички гарного читання (швидкість, правильність, усвідомлення прочитаного, виразність) є нероздільними.

Щоб сформувати в учнів початкових класів навичку виразного читання, вдосконалити їхнє усне мовлення необхідно інтенсивно працювати над засвоєнням ними засобів виразності.

За нашими спостереженнями, основними недоліками читання й усного мовлення молодших школярів є бідність інтонаційного малюнка, неправильно вибраний тон, недостатня гучність мовлення тощо.

Тон, темп, тембр та сила голосу читця визначаються змістом й основною думкою твору, авторським задумом. Робота над виразністю є дуже важливою під час вивчення твору. Однак недостатньо працювати лише над текстами для читання, вміщеними у підручниках. Слід приділяти значну увагу спеціальним завданням, які сприяють активній мовленнєвій діяльності молодших школярів, навчають вибору необхідних засобів виразності читання. За

допомогою додаткового матеріалу вчитель початкової школи матиме змогу покращувати техніку читання учнів.

Важливо показати школярам залежність вибору тих чи інших засобів виразності від змісту й основної думки твору, поступово формувати у них уміння самостійно визначати паузи (малі, великі, дуже великі), логічний наголос, підвищення чи пониження тону мовлення тощо.

Мелодика мовлення – це підвищення й пониження голосу, які роблять висловлювання живими та яскравими. Особливу увагу необхідно звернути на це під час читання віршів. Важливо враховувати, що розвиток думки потребує підвищення голосу, а її закінчення – пониження. Важливе значення для виразного читання творів мають розділові знаки. Зокрема, крапка вказує на завершеність думки, потребує паузи.

Учителю початкових класів навчати молодших школярів мелодики мовлення найкраще на невеликих віршах, які діти легко вивчають напам'ять. Читати такі вірші можна хором, групами, індивідуально.

Важливим засобом виразного читання також є тон. В учнів слід формувати знання про залежність тону від виражених у творі почуттів і думок. Необхідно також привчати їх правильно використовувати цей засіб виразності не лише під час читання, а й в усному переказуванні текстів та під час творення власних усних висловлювань.

Діти, читаючи твори, починають розуміти, що, залежно від змісту висловлювання, виражених почуттів і настрою, текст може бути вимовлений найрізноманітнішим тоном: радісно, жалібно, зневажливо, суворо, із здивуванням, схваленням, зі смутком, тривогою, іронією тощо.

У процесі взаємодії, використовуючи інтерактивні завдання, учитель має змогу навчити дітей, в якому місці тексту змінюється тон, з чим пов'язана ця зміна, яким тоном потрібно прочитати ту чи іншу частину твору.

Звичайно, необхідно також звернути увагу на тон реплік у діалогах.

Робота над тоном мовлення тісно пов'язана з роботою над гучністю. Вміння говорити з належною гучністю є дуже важливою якістю виразного читання. Окремі частини твору можна вимовляти з більшою чи меншою силою голосу. Ці зміни гучності пов'язані зі змістом висловлювань і допомагають читцю в розкритті головної думки твору. У такому випадку зміна гучності голосу є одним із важливих інтонаційних засобів виразності.

Тихий голос переважно свідчить про бажання бути почутим лише тією людиною, до якої безпосередньо звертається мовець. Він також може вказувати на м'якість, не рішучість того, хто говорить. Іноді тихий голос може бути ознакою сильного хвилювання. Гучним голосом відображають насамперед веселий настрій, проте завдяки ньому можна також передати гнів, захоплення тощо.

Учителю початкових класів слід поступово розширяти знання молодших школярів про доречність або недоречність гучного чи тихого мовлення під час виразного читання творів, формувати вміння учнів використовувати гучність як засіб виразності. Доцільно організувати роботу зі з'ясування того, як правильно обирати силу голосу. Учням треба засвоїти, що зміна гучності залежить від ситуації спілкування та від змісту висловлювання. Продуктивними завданнями є такі, які полягають у тому, що дітям необхідно прочитати певні уривки із твору, намагаючись при цьому за допомогою голосу висловити відповідні почуття.

Інтонаційним засобом виразності є також темп мовлення. Вибір темпу визначається зазвичай змістом, призначенням, задумом висловлювання, жанром твору. В учнів початкових класів дуже важливо формувати знання про темп як про один із важливих засобів виразного читання, розвивати в них уміння слухати зміни в темпі, пояснювати їх. Адже темп мовлення служить також для виразності власних усних висловлювань молодших школярів.

Зокрема, пришвидшений темп допомагає передати швидкість подій, підкреслити гостроту, небезпеку моменту. Уповільнений темп мовлення застосовується, коли потрібно передати уповільнення або одноманітність дій.

Учні повинні засвоїти, що всі засоби виразності тісно пов'язані між собою, і, щоб мовлення було справді виразним, необхідно вміти користуватися всіма засобами.

Найважливішою характеристикою нового змісту читання є широкий жанровий діапазон творів, як-от:

- малі форми усної народної творчості (загадки, скоромовки, прислів'я, приказки, ігри, казки, легенди, притчі);

- літературні казки, байки, оповідання українських письменників-класиків, які увійшли до кола дитячого читання;

- твори сучасної дитячої української й зарубіжної літератури.

Метою літературного читання є формування читацької компетентності учнів, яка є базовою складовою комунікативної й пізнавальної компетентності, ознайомлення учнів з дитячою літературою як мистецтвом слова, підготовка їх до систематичного вивчення літератури у середній школі.

У процесі навчання відбувається становлення читача, що здатний до самостійної читацької, творчої діяльності, здійснюється його мовленнєвий, літературний, інтелектуальний розвиток, формуються морально-естетичні уявлення й поняття, збагачуються почуття, виховується потреба у систематичному читанні.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- формування в учнів навички читання як виду мовленнєвої діяльності;

- ознайомлення учнів з дитячою літературою в авторській, жанровій, тематичній різноманітності;

- формування в учнів соціальних, морально-етичних цінностей за допомогою художніх образів літературних творів;

- формування умінь сприймати, розуміти, аналізувати різні види літературних і навчальних текстів з використанням елементарних літературознавчих понять;

- розвиток мовлення учнів, формування умінь створювати власні висловлювання за змістом прочитаного (прослуханого);

- формування в учнів прийомів самостійної роботи з різними типами і видами дитячих книжок, умінь здійснювати пошук, відбір інформації для виконання навчально-пізнавальних завдань;

- розвиток творчої літературної діяльності школярів;

- виховання потреби у систематичному читанні як засобі пізнання світу, самопізнання та загальнокультурного розвитку.

З урахуванням зазначеної мети і завдань мовного компонента освітньої галузі виділяються такі змістові лінії: коло читання, навичка читання, досвід читацької діяльності та літературна діяльність.

Виразне читання набувається тоді, коли воно є природним. Під час виразного читання читач намагається втілити задум автора.

Передумови виразного читання:

- 1) володіння дикцією;

- 2) знання й навички техніки мовлення;

- 3) наявність навичок художнього аналізу тексту.

До виразного читання учнів готують починаючи з добукварного періоду, зокрема діти разом з учителем вивчають вірші. Знання й навички виразного читання поглиблюються в букварному періоді. Це стосується читання дітьми словами, складами, правильного

наголошування слів, інтонування речень, вмінь відтворювати питання, змінювати інтонацію, робити паузи тощо.

Значна увага виразному читанню приділяється в післябукварному періоді, коли діти вчать читати фразами і між фразами робиться пауза, розуміють зміст і значення слів. Під час роботи з читанками слід удосконалювати виразне читання учнів, звертаючи їхню увагу на емоційне відтворення тексту.

У кожному класі особлива увага звертається на вдосконалення навичок свідомого, правильного, виразного та швидкого читання. Ці якості тісно взаємозв'язані. Процес їх формування у школярів відбувається не одночасно. У 2-3 класах треба сприяти тому, щоб кожний учень у кінці навчального року вільно читав слова, причому правильно, виразно й швидко, відповідно до чинних програмних вимог.

Правильним читання учня можна вважати тоді, коли він безпомилково вимовляє всі звуки рідної мови, вірно ставить наголос у словах, не повторює окремих звуків, складів, чітко вимовляє закінчення слів, не пропускає слів у рядках чи самих рядків.

Учитель веде облік цих учнівських помилок і намічає в кожному окремому випадку необхідні методи і прийоми їх виправлення.

Основні методичні прийоми навчання читати правильно такі: читання вчителем, читання учнів, пояснення вчителя, аналіз і виправлення помилок, вправлення у читанні слів, словосполучень, речень з дошки перед опануванням цілого тексту.

Для вдосконалення правильного читання потрібні вправи на розвиток чіткості вимови, як-от: промовляння групи голосних, приголосних звуків, складів, читання слів з цими звуками, речень, скоромовок, прислів'їв. Такі вправи розвивають рухливість мовленнєвого апарату учнів. Відомо, що діти часто недостатньо відкривають рот й не чітко вимовляють звуки. Тому, щоб запобігти монотонності, неточності вимови, доцільно пропонувати певну розминку перед читанням.

Виробленню навичок виразного читання сприяють:

- артикуляційні вправи;
- чистомовки;
- скоромовки;
- вправи для вироблення фонематичного слуху тощо.

Правильності читання сприяють вправи на вироблення уваги до слова, до його частин: читання слів зі спільним коренем, з різними коренями; читання слів, які відрізняються одним звуком і т. д.

Запобігають помилкам попередні кількаразові перечитування важковимовних слів, словосполучень, громіздких речень, що трапляються у тексті. Ефективною є форма самопідготовки учнів до правильного читання частини тексту з наступною взаємоперевіркою: учень читає текст сусідові, той стежить за правильністю. Потім ролі міняються.

Вправи з картками, де записані слова для миттєвого сприймання, розширюють поле читання учнів, від якого значною мірою залежить швидкість.

Швидке читання – це самоціль у навчанні дітей читанню. При швидкому читанні активніше й ефективніше застосовується й переробляється інформація прочитаного.

Повільне читання – це найкращий спосіб засвоєння прочитаного. Велику роль у навчанні швидкому читанню відіграє зразок вчителя. Темп його читання – взірець, до досягнення якого мають готувати себе учні. Темп читання повинен забезпечити розуміння прочитаного.

Швидкість читання розвивається завдяки систематичному читанню на уроках і в позаурочний час.

Постійний прийом навчання швидко читати – багаторазове перечитування тексту в класі. Воно підтримується розмовою з приводу прочитаного. Існують інші прийоми роботи над удосконаленням швидкості читання. Серед них – розширювати поле читання, тобто привчати дітей бачити, сприймати не одне, а кілька слів. Навчання цьому здійснюється поступово: на певний час дітям показуються сполуки слів, які вони повинні сприйняти, запам'ятати, а потім усно повторити чи написати. Поступово подібна робота ускладнюється: кількість слів збільшується, а час на їх сприймання зменшується. Цей прийом розвитку швидкого читання рекомендується запроваджувати у післябукварний період, коли учні володіють зв'язним читанням.

Існують норми швидкості читання для кожного класу, які записані в „Пояснювальній записці” програми. Швидкість читання визначається кількістю прочитаних слів за одну хвилину. Нормативні цифри визначають темп читання на кінець навчального року. Умінню учнів відповідного класу читати згідно з вимогами учитель готує протягом усього навчального року.

Пам'ятка виразного читання віршованого твору:

- 1) вдумливо прочитайте вірш;
- 2) з'ясуйте лексичне значення незрозумілих слів;
- 3) з урахуванням змісту та ідеї твору визначте настрій, з яким будете читати твір;
- 4) у кожному рядку визначте основне за змістом слово, на яке падає логічний наголос;
- 5) позначте у творі паузи (малі, великі, дуже великі); позначте стрілками тон читання; прочитайте кілька разів вірш із дотриманням усіх позначок;

6) читаючи вірш, уявляйте змальовані картини, події, намагайтеся запам'ятати їхню послідовність;

7) вивчіть вірш напам'ять.

Пам'ятка декламатору:

1. До читання твору повторіть напам'ять подумки текст.
2. Перед декламуванням займіть зручну й правильну позу.
3. Назвіть автора й твір, який будете читати.
4. Під час декламування вміло використовуйте пластику і міміку.
5. Не поспішайте під час читання, регулюйте своє дихання, набираючи повітря рівними частинами під час пауз.
6. Намагайтеся відповідним темпом і настроєм передати картини, які виникають у вашій уяві під час читання твору.
7. Пам'ятайте, не варто надто голосно читати твір, оскільки майстерність у читанні визначається насамперед темпом, інтонацією, дотриманням пауз, використанням позамовних засобів.

На уроках читання учні оволодівають двома видами читання – вголос і мовчки, які взаємно підсилюють один одного. Учителю необхідно застосовувати різноманітні прийоми, що вдосконалюють зорове сприймання, чистоту, чіткість вимови учнів. В останні роки спостерігається широке включення в структуру уроку вправ на розвиток якостей читання.

Методисти, вчителі початкових класів вводять у практику ігрові завдання на вдосконалення техніки читання молодших школярів, як-от:

- словесні гірки, стовпчики слів, розташованих у порядку збільшення довжини, які учні швидко читають згори донизу;
- відтворення точності сприймання рядків, які учні бачили протягом 5-6 секунд;
- читання слів чи речень із закритою верхньою половиною;
- читання слів, які «перерізані» пунктиром, світлою лінією;
- читання пар слів, у яких відсутні одна-дві літери;
- складання слів із «перемішаних» літер, складів;

- читання перевернутих слів;
- читання «злитих» речень і т. д.

Щоб зберегти у дітей інтерес до читання тексту, сюжет якого вже дітям відомий, необхідно урізноманітнювати види читання. Зокрема, слід брати до уваги можливість застосування таких видів читання:

- читання пошепки, тихо, голосно;
- читання-«гудіння»;
- читання «дощиком»;
- читання «буксиром»;
- хорове (групове) читання певного уривку;
- читання ланцюжком;
- читання комбіноване (вчитель – учні);
- мовчазне читання;
- читання на швидкість;
- читання з метою знаходження певних слів, назв, розділових знаків тощо;
- читання в особах;
- читання у парі [8, с. 58-59].

О. Я. Савченко зазначає: «Узагальненим алгоритмом підготовки учнів 4 класу до виразного читання після проведення смислового аналізу є така послідовність дій:

- 1) позначення у тексті пауз;
- 2) визначення слів, на які падає логічний наголос;
- 3) з'ясування темпу читання відповідно до жанру і змісту тексту;
- 4) визначення тону читання (радісний, веселий, спокійний, сумний, гумористичний, ласкавий тощо)» [8, с. 76].

Висновки. Отже, формування у молодших школярів навичок виразного читання є обов'язковою частиною роботи над змістом тексту. Використання на уроках читання різноманітних видів читання, спеціальних вправ, інтерактивних технологій, за нашими спостереженнями, сприяють успішному засвоєнню дітьми навичок виразного читання та висловлювання. Поряд із цим на всіх уроках читання важливу роль відіграє систематична, комплексна робота з формування в учнів усіх складових повноцінної читацької навички, уміння працювати з текстом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ісаєва О. О. Організація читацької діяльності школярів / О. О. Ісаєва. – К., 2001. – 170 с.
2. Капська А. Й. Виразне читання / А. Й. Капська. – К.: Вища школа, 1995. – 168 с.
3. Куріпта В. І. Ефективні методи і прийоми удосконалення навички читання / В. І. Куріпта // Початкове навчання та виховання. – 2005. – №29-30. – С. 38-48.
4. Методика навчання української мови в початковій школі / За наук. ред. М. С. Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
5. Олійник Г. А. Виразне читання. Основи теорії. Посібник для вчителів / Г. А. Олійник. – Тернопіль, 2007. – 224 с.
6. Пелешок Е. Робота над засобами виразності на уроках читання / Е. Пелешок, Т. Шевчук // Початкова школа. – 1998. – №12. – С. 12-14.
7. Петренко О. Феномен української дитячої книги / О. Петренко // Рідна школа. – 2000. – №11. – С. 61-64.
8. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах / О. Я. Савченко. – К.: Освіта, 2007. – 334 с.

АННОТАЦІЯ

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ У МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ НАВЫКОВ ВЫРАЗИТЕЛЬНОГО ЧТЕНИЯ

В наше время перед учителями начальной школы стоит один из важных вопросов – формирование у младших школьников навыков выразительного чтения.

Актуальность статьи заключается в том, что в школьном возрасте, когда наиболее интенсивно идет процесс формирования личности, выразительному чтению необходимо отводить особую роль. Выразительное чтение как способ знакомства с художественной литературой помогает понять, что слово имеет не только конкретно-предметное, номинативное значение, но и внутренний, изобразительно-выразительный, образный смысл, который и побуждает к восприятию художественного произведения как явления искусства.

Цель исследования – определить особенности формирования у младших школьников навыков выразительного чтения.

Задание: охарактеризовать специфику формирования в учащихся начальных классов навыков выразительного чтения; выявить проблемные вопросы работы над формированием навыков выразительного чтения у младших школьников; определить методы и приемы, с помощью которых на уроках чтения осуществляется формирование навыков учащихся выразительно читать.

Методами исследования стали анализ и синтез научных и методических источников, эмпирические методы, методы обработки и интерпретации данных.

В результате нашего исследования, мы можем сделать вывод, что обучение младших школьников выразительному чтению является обязательной частью работы над содержанием текста, а также является важным путем усовершенствования читательской навыка. Успешность овладения этим сложным умением зависит от уровня формирования техники чтения, понимания прочитанного, разнообразия и систематичности проведения соответствующих упражнений.

Научная новизна исследования заключается в выявлении особенностей формирования навыков выразительного чтения учащихся начальной школы, их влияние на успешное обучение в учебно-воспитательном процессе.

Практическая значимость статьи выражается в том, что в ней выделены наиболее эффективные методы, приемы, виды работ по формированию у младших школьников навыков чтения.

Ключевые слова: уроки чтения, выразительное чтение, художественная литература, художественное произведение, словесное искусство

SUMMARY.

FEATURES OF THE FORMATION OF THE SKILLS OF EXPRESSIVE READING IN YOUNGER SCHOOLCHILDREN

In our time, the teacher of elementary school faces one of the important issues – the formation of pupils expressive reading skills in junior pupils.

The urgency of the article lies in the fact that at school age, when the process of formation of the person is most intense, expressive reading must be given a special role. Expressive reading as a way of getting acquainted with literary literature helps to understand that the word has not only a concrete, substantive, nominative meaning, but also an internal, figurative-expressive, figurative meaning that prompts the perception of the work of art as a phenomenon of art.

The purpose of the research is to determine the peculiarities of the formation of skills for expressive reading in junior pupils.

Objective: to characterize the specificity of formation of pupils in elementary classes the skills of expressive reading; to find out the problematic issues of work on the formation of skills for express reading in junior schoolchildren; to outline the methods and techniques by which reading students can clearly read the students' skills.

Research methods were the analysis and synthesis of scientific and methodological sources, empirical methods and methods of processing and interpretation of data.

As a result of our study, we can conclude that the teaching of younger pupils to expressive reading is a compulsory part of the work on the content of the text, and is also an important way of improving readership skills. The success of mastering this complex skill depends on the level of the formation of reading techniques, the understanding of the read, the diversity and systematic conduct of the exercises.

The scientific novelty of the study is to identify the peculiarities of forming the skills of expressive reading of elementary school students, their influence on successful learning in the educational process.

The practical significance of the article is that it identifies the most effective methods, techniques, and types of work for the formation of reading skills in junior pupils.

Key words: reading lessons, expressive reading, fiction, artwork, verbal art.